

تعاونی‌ها، بستر تحقق مشارکت جوامع محلی در حفظ و احیای منابع طبیعی

Coopertatives, The Foundation of
Participation of Local People in
Protection and Rehabilitation
of Natural Resources

By:
Mashallah Rezaee
Gholamreza Hadarbadi

Apr. 2015

سرشناسه : رضایی، ماشاءالله، ۱۳۴۲ -
عنوان و نام پدیدآور : تعاونیها، بستر تحقق مشارکت در منابع طبیعی / تهیه کنندگان
ماشاءالله رضایی، غلامرضا هادربادی.
مشخصات نشر : تهران: عصر نوین، ۱۴۰۰ -
مشخصات ظاهری : ۳۶ص.
شابک : ۲۹-۳-۷۳۱۵-۶۰۰-۹۷۸-۴۵۰۰:۴۵۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
مندرجات : ج. ۱. تاریخ تشکیلات و ساختار منابع طبیعی کشور
موضوع : منابع طبیعی -- ایران -- مدیریت
تعاونی ها -- ایران
شناسه افزوده : هادربادی، غلامرضا، ۱۳۵۱ -
رده بندی کنگره : ۱۴۰۰ ۷/۴۶۴/۵/HC۴۷۳
رده بندی دیویی : ۳۳۳/۷۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۲۶۹۸۵

مؤلفان: ماشاءاله رضائی - غلامرضا هادرباری
ویراستار تخصصی: غلامرضا هادرباری
صفحه آرای: رویا سید محسنی - فرهاد گودرزی
تیراژ: ۲۵۰۰ نسخه
چاپ اول: زمستان ۱۴۰۰
چاپ و لیتوگرافی: پیمان نواندیش

«تمامی حقوق این اثر متعلق به ناشر و مولف می باشد»
نشانی مرکز نشر و پخش: تهران، میدان ولیعصر، خیابان فلسطین
کوچه حجت دوست، بن بست ضیایی، پلاک ۱، واحد ۱
تلفن: ۸۸ ۹۹۰۰ ۹۱-۳

www.asrenovinbook.ir
info@asrenovinbook.ir

محتوای این کتاب به جهت استفاده کارشناسان و اعضای شرکت های تعاونی
منابع طبیعی و آبخیزداری و جوامع محلی تهیه و تنظیم گردیده است.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۴	مقدمه
۵	تعاونی‌ها بستر تحقق مشارکت جوامع محلی در حفظ و احیای منابع طبیعی
۶	مبانی علمی مشارکت در منابع طبیعی و دغدغه‌های جهانی آن
۷	۱- تعاریف
۷	۱-۱- تعریف تعاون
۷	۲-۱- تعریف تعاونی
۸	۳-۱- تعریف اعضا
۸	۲- وظایف تعاونی‌ها
۱۰	۳- اصول تعاون
۱۲	۴- اهداف تعاونی‌ها
۱۲	۵- برخی قوانین و مقررات شرکت‌های تعاونی
۱۳	۶- نقش شرکت‌های تعاونی در حفظ و احیای منابع طبیعی
۱۴	۷- تعاونی‌های منابع طبیعی در ایران و انواع آن
۲۵	۸- مشخصات یک تعاونی موفق منابع طبیعی
۲۶	۹- مدیران شرکت‌های تعاونی
۲۸	۱۰- شرایط عضویت در تعاونی‌های منابع طبیعی
۲۸	۱۱- نحوه تشکیل تعاونی‌های منابع طبیعی
۳۰	۱۲- فعالیت‌های انجام گرفته توسط دفتر ترویج و مشارکت مردمی در حوزه تعاون
۳۴	۱۳- مسائل و مشکلات موجود در تعاونی‌های منابع طبیعی
۳۵	پیشنهادهات
۳۶	منابع و مآخذ

مقدمه

منابع طبیعی تجدیدشونده، بستر حیات و مهمترین عامل پایداری در توسعه اقتصادی و اجتماعی بشمار می‌رود. نقش تعیین‌کننده این منابع در برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی، فراهم ساختن شرایط زیست‌محیطی و جلوگیری از بروز تغییرات اساسی در اکوسیستم‌های مختلف می‌باشد که در نهایت منجر به ایجاد محیطی امن جهت زیست موجودات زنده از جمله انسان می‌گردد. باید توجه داشت که منابع طبیعی در ایران بیش از ۸۰ درصد از مساحت کل کشور را شامل می‌گردد و معادل ۱۳۶ میلیون هکتار از کشور را در بر می‌گیرد. اهمیت و وسعت منابع طبیعی در ایران ایجاب می‌کند که مدیران منابع طبیعی با نگرش جامع، به این ثروت ملی توجه خاص داشته باشد و برای حفظ، توسعه و بهره‌برداری بهینه از این منابع یک برنامه منسجم تدوین نموده و به مرحله اجرا درآورد.

مشارکت مردم در هر پروژه، ضامن پایداری آن است و این مسئله در موضوع حفاظت و احیای منابع طبیعی اهمیت بیشتری داشته، زیرا مسائل مربوط به منابع طبیعی با زندگی جوامع محلی درآمیخته است و توفیق هر نوع برنامه، نیازمند مشارکت این جوامع خواهد بود. بنابراین نقش مردم در تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی، اجرا، نظارت و ارزشیابی برنامه‌های احیاء و حفاظت اهمیت حیاتی دارد. از این رو نظام مدیریتی مناسب برای حفاظت از این عرصه، مبتنی بر جوامع محلی است که در آن دست‌اندرکاران سازمان‌های دولتی و گروه‌های غیردولتی و جوامع محلی، ایفای نقش می‌کنند.

تعاون و همکاری ریشه در باورهای اعتقادی و اجتماعی مسلمانان داشته است و خداوند متعال در قرآن کریم (سوره مائده، آیه ۲) ^۱ موضوع تعاون و همکاری در انجام کارهای نیک را به انسان‌ها یادآوری می‌نماید.

در این راستا، تعاون بعنوان یک نظام اقتصادی و اجتماعی مطمئن، مردمی و قدرتمند توانسته در تدوین برنامه‌های توسعه و اجرای آن، سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور را یاری دهد. منابع طبیعی در قالب تعاون با نام شرکت‌های تعاونی جنگل، مرتع و غیره با مشارکت مردمی و بهره‌برداران واقعی و جنگل‌نشینان در مناطق مختلف کشور شکل گرفته و هریک از این شرکت‌های تعاونی وظایفی از اهداف مهم مدیریت منابع طبیعی را برعهده گرفته و با همکاری و همیاری همه اعضای شرکت از یکسو و با هدایت و کنترل‌های فنی کارشناسان سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور از سوی دیگر، وظایف و اهداف خود را دنبال می‌کنند.

۱- «تعاونو علی البر و التقوی»: «در هر کار خیر و تقوا یکدیگر را یاری دهید»